

**НЭП і асаблівасці пасляваеннай сітуацыі ў БССР
(1920-1925 гг.) Частка II**

Арбузаў А.Ц.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У снежні 1920 г. спыніліся баявыя дзеянні на франтах савецкай Расіі і Беларусі і перад народамі брацкіх рэспублік паўсталі не менш важныя задачы, звязаныя з эканамічным становішчам. Насельніцтва стамілася не толькі за тры гады жорсткага супрацьстаяння розных класаў і сацыяльных груп, але і ад пастаянных пабораў і рэквізіцый. Неабдуманая ўсеагульнае адзяржаўленне сродкаў вытворчасці, харчразвёрстка разам з ваеннымі разбурэннямі і беспрацоўем выклікалі амаль усеагульную незадаволеннасць народа. Таму развіццё крызісных з’яў у Краіне Саветаў і асабліва на Беларусі прымусіла У.І. Леніна і кампартыю ў сакавіку 1921 г. на X з’езде РКП (б) адмовіцца ад палітыкі ваеннага камунізму і ўзяць курс на правядзенне новай эканамічнай палітыкі: замены харчразвёрскі харчпадаткам, развіцця кааперацыі, спалучэння прыватнай і дзяржаўнай форм уласнасці, свабоды гандлю, прадпрыемства і г.д. Было прынята рашэнне аб перадачы сялянству 75 % раней нацыяналізаванай зямлі.

Пераход да новай эканамічнай палітыкі ў БССР быў сустрэты неадназначна: у Віцебскай і Гомельскай губернях новую рэформу катэгарычна адмянілі, хаця большасць працоўных БССР адобрылі пераход да НЭП. Дзякуючы падтрымцы рабочага класа, НЭП праводзілася ў жыццё, прыносіла свае першыя вынікі. Ужо ў 1921–1922 гг. пачалося аднаўленне прамысловасці. Па даных перапісу 1923 г., у гарадах і пасёлках рэспублікі налічвалася 10367 прадпрыемстваў, у тым ліку 35 % дзяржаўных, астатнія былі прыватнымі. Хуткімі тэмпамі развівалася і сельская гаспадарка. Негледзячы на тое, што НЭП уводзіўся “ўсур’ез і надоўга – на пераходны перыяд ад капіталізма к сацыялізму”, з развіццём індустрыялізацыі, а затым і калектывізацыі ён пачаў згортвацца. На змену НЭПу зноў вярнуўся метады харчразвёрсткі, які суправаджаў савецкага чалавека амаль усё жыццё, і так званыя “лішкі” прадуктаў харчавання адымаліся ўжо не ў кулакоў, а з калгасаў і саўгасаў,

што ў 1932 – 1933 гадах прывяло ў краіне к страшнаму голаду. Вопыт НЭПа не страціў свайго значэння і сёння.

УДК 9(476)

Октябрьская революция 1917 г. – социалистический проект
Шибалко В.В.

Белорусский национальный технический университет

Великая Октябрьская социалистическая революция – новая эра в истории человечества, главное событие 20-го века, – зигзаг истории, случайность, большевистский заговор, верхушечный переворот и, наконец, – трагическая ошибка 20-го века. Такими определениями характеризуется вот уже 90 лет русская революция 1917 года. В последнее время в спорах вокруг октября 1917 года звучат утверждения о многовариантности исторического развития России. Действительно, в октябрьских событиях, как у каждого исторического явления, была своя альтернатива. Это: 1) социалистический выбор; 2) установление военной диктатуры; 3) парламентское буржуазное развитие; 4) полная анархия, развал государственности. Глубинное понимание событий 1917 года приводит к выводу: Россия, чтобы остаться Россией, должна стать социалистической. Ибо только социалистический выбор позволяет разрешить в интересах большинства населения назревшие и крайне острые экономические и политические проблемы. Большевистская партия, трезво оценив катастрофическое положение страны осенью 1917 года, указала революционный выход из тупика. Социалистический проект большевиков был поддержан многомиллионными массами трудящихся, что и определило их победу. Итак, социалистический выбор был сделан. Разногласия споров в оценке революционных событий 1917 года продолжается. Вновь предлагается предать суду саму революцию, её вдохновителей, её героев, её жертвы. Но как человек не может отказаться от своей биографии, так и народ не может отречься от своей истории. Хотя и нужны новые подходы к оценке значимости Октябрьской революции. Оценочным стрижнем чего должна стать ПРАВДА. Следует познать это историческое явление во всей его совокупности, противоречивости, извлечь уроки из послеоктябрьского развития.